

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. אשו משום חציו טמון באש דפטור רחמנא ... כגון שנפלה דליקה לאותו חצר ונפלה גדר שלא מחמת דליקה והלכה והדליקה והזיקה בחצר אחרת דהתם כלו ליה חציו ... וכגון שהיה לו לגודרה ולא גדרה.....1
- ב. לחייבו בארבעה דברים.....4
- ג. על החררה משלם כו' חייב בעל כלב וליחייב נמי בעל גחלת בשימור גחלתו ... כלב התם בשחתר ... סתם דלתות חתורות הן אצל כלב.....5
- ד. דאכלה בגדיש ... וביער בשדה אחר וליכא ... דאכלה בגדיש דבעל חררה.....7
- ה. פי פרה כחצר הניזק דמי.....7
- ו. שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש ... משסה פטור וחייב בעל כלב.....9
- ז. השיך בו את הנחש ... וחכמים פוטרים ... ארס נחש מעצמו מקיא לפיכך נחש בסקילה ומכיש פטור.....9
- ח. הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית ומת השור בסקילה ובעלים פטורים מן הכופר.....10
- ט. הנהו עיזי דבי תרבו דהוו מפסדי ליה לרב יוסף ... זיל אימא להו למרייהו דליצנעניהו .. דאי אזילנא אמרי לי לגדור.....10
- י. מכריז רב יוסף ואיתימא רבה ... הני עיזי דשוקא דמפסדי מתרינן במרייהו תרי ותלתא זמנין אי ציית ציית ואי לא אמרין ליה תיב אמסחתא וקבל זוזך.....11
- יא. איזהו תם ואיזו מועד מועד כל שהעידו בו שלשה ימים.....11
- יב. ותם כל שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו נוגח.....12

דף כג.

א. אשו משום חציו טמון באש דפטור רחמנא ... כגון שנפלה

דליקה לאותו חצר ונפלה גדר שלא מחמת דליקה והלכה

והדליקה והזיקה בחצר אחרת דהתם כלו ליה חציו ...

וכגון שהיה לו לגודרה ולא גדרה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אמרה תורה¹ טמון באש פטור², ואפילו לצאת ידי שמים אינו חייב³. ולכן המדליק גדיש⁴ והיו בו כלים טמונים, אפילו כלים שדרכם להטמין בגדיש, פטור על הכלים, ומ"מ חייב על מקום הכלים כאילו היה מלא, כלומר שאם הגדיש הוא חטין משלם על מקום הכלים כאילו היה מלא חטין⁵, וכן בשעורין⁶.

ולאו דוקא טמון בגדיש, אלא כל שהוא טמון בבגד או בכלי כלומר שמכוסה בבגד או כלי וכדומה הרי זה בכלל טמון⁷.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ תיח יג

² דילפינן מאו הקמה מה קמה בגלוי, וגזירת הכתוב הוא.

ומשמע בגמרא דלאו דוקא טמון בגדיש, אלא כל שהוא טמון בבגד או בכלי (ע"י רש"י ב"ק דף י ע"א ד"ה שור טמון ובתוס' שם, שנראה שמפרשים בדעת רש"י שחמור ועליו שק תבואה הוי התבואה טמון, ולא נתברר לי אם צריך שיהא טמון מכל צדדין דומיא דהטמנה בשבת), ובחזו"א ב"ק סי' ב סק"ה מסתפק אם בית עושה טמון למה שבתוכו, דאפשר דכיון שהבית עשוי לכניסה לתוכו הו"ל מה שבתוכו גלוי, וכתב שנראה עיקר שאין הבית עושה טמון (לכאורה יש לחלק אם שלטה האש מבחוץ או מבפנים), ועוד מסתפק שם אם מתחת לעששית הוי גלוי, ואת"ל דהוי גלוי, שוב אין בית עושה טמון מפני החלונות שבו, עיין שם. וע"י להלן.

³ בחזו"א ב"ק סימן ב סק"ז מסתפק בטמון אם חייב לצי"ש, ומהא דבא אחר והטמין שחייב לצי"ש אין להוכיח, שיוודע שמפסיד לחבירו, ומצדד לומר דכל שפטרה תורה בפירושו, כגון כלים בבור וטמון באש פטור אף לצי"ש. וגם שולח בעירה ביד חש"ו פטור מן הטמון אף ביד"ש, ובסימן ה סק"ד נראה דפשיטא ליה שטמון פטור אף לצי"ש. עיין שם. וכתב החזו"א שם לדעת הרמב"ם דליבה ולבתה הרוח חייב משום גרמי, א"כ כל טמון באש יתחייב משום גרמי, ותירץ דמדליק בתוך שלו ולא נתכוין להזיק אין לחייבו משום גרמי.

⁴ בחזו"א שם מסתפק אם פטור טמון תלוי בשעת הדלקת האש או בשעת שריפה, ונ"מ כשנתגלה בין הבעירה לשריפה, וכתב שאם היה טמון בשעת הבעירה, אף שנתגלה קודם שנשרף כולו, פטור, דאל"כ איך מצינו טמון, שלעולם נשרף הכסוי קודם, ושוב נשרף בגלוי, ואם היה מגולה בשעת הבעירה ונטמן אח"כ פטור, ולפי"ז צריך שיהא מגולה משעת הבעירה עד שעת שריפה, וכל שנתכסה שעה אחת אף על פי שחזר ונתגלה פטור, ושוב חזר ומצדד לחלק שבמה שנתגלה ע"י האש לא מיקרי גלוי, אלא שמסברא אי אפשר לחייבו על הטמון שנתגלה אח"כ, שהרי כבר אנוס הוא, ואינו חייב אלא על שעת הדלקה שהיה טמון. מיהו אם היה גלוי בשעת הדלקה ונתכסה וחזר ונתגלה שלא ע"י האש אפשר דחייב. וכתב עוד שאם הדליק כשהיה טמון ובינתיים נתגלה, אם היה יכול לגדור ולא גדר חייב. עיין שם. ויש לדון כשהיה טמון בשעת הבעירה ובא אחד וגילהו, אם חייב כלפי המבעיר, שגם לו להתחייב.

⁵ ופשוט דמ"ש שמשלם כאילו היה מלא, היינו כשהטמון היה שוה כדמי הגלוי או פחות ממנו, אבל אם היה שוה פחות מהגלוי, אינו משלם יותר ממה שהזיק.

⁶ וכתב הסמ"ע שאם היה הגלוי שבגדיש מעורב בתבן, משלם כשווי גדיש מעורב, ומשמע מהא דסעיף מז שאם היה הגדיש של חטים ומלמעלה מחופה בשעורים אינו משלם על הכלים הטמונים אלא כשווי שעורים, אלא שיש להסתפק להיפך, כשהגדיש של שעורים ומלמעלה מחופה בחטין, ונראה שמשלם דמי חטין גם על הטמון שלא פטרוהו שם אלא משום שלא נתן לו רשות לחטים, ומשמע דבמקום שא"צ רשותו, חייב על הטמון כפי שווי הגלוי.

⁷ ע"י רש"י ב"ק דף י ע"א ד"ה שור טמון ובתוס' שם, שנראה שמפרשים בדעת רש"י שחמור ועליו שק תבואה הוי התבואה טמון, ולא נתברר אם צריך שיהא טמון מכל צדדין דומיא דהטמנה בשבת, ובחזו"א ב"ק סי' ב סק"ה מסתפק אם בית עושה טמון למה שבתוכו, דאפשר דכיון שהבית עשוי לכניסה לתוכו הו"ל מה שבתוכו גלוי, וכתב שנראה עיקר שאין הבית עושה טמון (לכאורה יש לחלק אם שלטה האש מבחוץ או מבפנים), ועוד מסתפק שם אם מתחת לעששית הוי גלוי, ואת"ל דהוי גלוי, שוב אין בית עושה טמון מפני החלונות שבו, עיין שם.

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

יש אומרים⁸ שלא נאמר פטור טמון באש, כי אם במקום שכלו לו חיצו, אבל בלא כלו חיצו, חייב אף בטמון⁹.

כיצד נפלה¹⁰ אש בהצרו¹¹ ובאותה שעה היה גדר מפסיק בין האש לרכוש חבירו באופן שלא היתה האש יכולה להזיק¹², אלא שאח"כ נפלה הגדר מסיבה אחרת שלא מחמת הדליקה¹³, אם היה יכול בינתיים לגדור הגדר שנפל ולא גדרו, חייב¹⁴, אלא שחייב זה אין בו משום חיצו אלא משום ממונו¹⁵, והוא הנקרא כלו חיצו, ופטור על הטמון, אך אם לא היתה גדר מפסיקה או שנפלה הגדר מחמת האש הרי היא חיצו וחייב אף על הטמון כדין אדם שהזיק.

⁸ שו"ע ונו"כ שם וכדעת הטור, וכן דעת כמה ראשונים כפשטות משמעות הגמרא דפריך אלא טמון היכי משכחת לה ואוקמא בבלו לו חיצו. ומשמע שבלא כלו חיצו, ה"ו כאדם המזיק שלא מצינו בו פטור טמון.

⁹ אבל בדעת הרמב"ם נראה שאינו מחלק, ואף בלא כלו חיצו פוטר בטמון. ועי' בביאור הגר"א ס"ק לג שביאר סוגית הגמרא אליביה, ועיקר דבריו הם מעין דברי היש"ש פ' כיצד הרגל סימן כב, ומפרש כן גם בדעת הרי"ף. ועיקר סברתם הוא דמ"ש אשו משום חיצו לאו למימרא שאין בו משום ממונו, וכל שיש בו משום ממונו, אין בו משום חיצו, אלא לענין ד' דברים ריבתה תורה דהוי כזורק חץ, ולפי"ז כתב היש"ש בסוף דבריו וז"ל, מסקנא דמילתא, באש שלו לא חייב אלא משום ממונו ופטור בטמון לעולם כשמדליק בתוך שלו והלכה הדליקה בשל חבירו. ומ"מ לענין ד' דברים חשבינן כאילו הזיקו בידים אף שאשו משום ממונו, וכן לענין חיוב מיתה (יש לעיין באדם בטמון לענין ד' דברים ולענין חיוב מיתה מה דינו), והיכא דנחלת אינה שלו שהחיוב הוא משום חיצו, אז חייב אפילו בטמון, וסוגיא דהכונס דפטרי טמון, לא איירי אלא כשהדליק בעצמו ולא באש של כלב או של גמל, ע"כ. ועי' תרומת הכרי, חזו"א ב"ק סימן ב סק"ג ובאולם המשפט.

¹⁰ שו"ע ונו"כ שם ו

¹¹ וכן הוא בגמרא, ומשמע אפילו לא הדליק האש בעצמו, אלא מתוך אונס נפלה האש, אלא שלפי המבואר להלן היינו דוקא כשנאחז האש בממונו.

¹² בגמרא אמרו כן לענין כלו לו חיצו וכמו שיתבאר, ולכאורה ה"ה כשאין כאן גדר, אלא באש שאינה יכולה להזיק ברוח מצויה, ואח"כ באה רוח שאינה מצויה, שאם היה יכול לכבות האש ולא כיבה ה"ו בלא שימר נחלתו. פתחי חושן שם הערה לב

¹³ שאם נפלה הגדר מחמת הדליקה, הרי לא כלו לו חיצו, שגם נפילת הגדר מחמת חיצו באה. ועי' חזו"א ב"ק סי' ב שמסופק באם נפלה גדר ברוח מצויה אי חשיב כלו חיצו או לא. וכתב שם שאם המבעיר עצמו קדם והרס הגדר מיקרי נמי כלו חיצו, שלגבי הגדר אינו אלא גרמא, עיין שם.

¹⁴ כמסקנא דמ"ד משום חיצו אית ליה נמי משום ממונו, ובכה"ג שהיה גדר בשעה שנפלה הדליקה, הרי אין לחייבו משום חיצו, שהרי בשעה שהדליק האש שהוא כזורק החץ, לא היה עומד להזיק בחצר חבירו, מ"מ חייב מדין ממונו, שהיה לו לגדור ולא גדר, וכמו שסיים בשו"ע מתוך לשון הרמב"ם למה הדבר דומה לשורו שיצא והזיק והיה לו לשמרו ולא שמרו.

¹⁵ מדברי כמה ראשונים נראה שמפרשים בדעת רש"י שגם למסקנא למ"ד משום ממונו ולא משום חיצו אינו חייב אלא בגחלת שלו, אבל התוס' כתבו שאי אפשר לפרש כן שאפילו למ"ד משום ממונו אם הדליק באש של אחרים חייב, דומיא דכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה. ומבואר בש"מ שלדעת התוס' כל שהוא הדליק האש נעשה ממונו אף על פי שאין הגחלת שלו. ולדבריהם לא יתכן אש שאינו ממונו, ובערוה"ש כתב שאם לא הדליק האש בעצמו, אין לחייבו משום שלא שמר נחלתו אלא כשהוא ממונו, ואפשר שנתכוין לומר שאע"פ שנפלה דליקה בחצירו, ונמצא שמתוך חצירו יצאה האש מ"מ אין הוא חייב לגדור אא"כ כשהוא גם ממונו, שלא מצינו חיוב שמירה בדבר שאינו ממונו, והוא לא גרם הנזק.

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

לא נאמר פטור טמון אלא במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בשל חבירו, אבל המדליק בתוך של חבירו, חייב על הטמון¹⁶ אף אם כלו חציו¹⁷, ובלבד שיהא דבר הרגיל להטמין, כגון כלי גדיש בגדיש¹⁸, וכן בבית חייב על כל דבר שדרך להטמין בבית¹⁹.

ב. לחייבו בארבעה דברים

כבר התבאר לעיל דף כב. שחומר באש מבשאר אבות נזקי ממון, שיש לפעמים באש²⁰ משום חציו, והיינו כאילו ירה חץ והולך מכתו ומזיק במקום אחר, ואז דינו כאדם המזיק, וחייב גם בד' דברים²¹ כשחבל באדם, ואם

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם

¹⁷ כמ"ש התוס' דעיקר קרא בפטור טמון כתיב כי תצא אש, והיינו במדליק בשלו, אבל במדליק בשל חבירו לא אשכחן קרא לפטור טמון. ולפי"ז כשמדליק במקום שאינו שלו ולא של חבירו, כגון ברה"ר או ברשות שלישי, ג"כ לא אשכחן קרא, דלאו כי תצא אש הוא, וממילא חייב בטמון. ובמאירי נראה שעיקר הטעם בשל חבירו חייב, משום שבשל חבירו לא שייך כלו חציו. ונראה שמפרש בשל חבירו היינו באותו מקום שבו אירע הנזק, ובשלו מן הסתם כלו חציו, ועיקר קרא דפטור טמון הוא במדליק במקום אחר וכלו חציו, עיין שם. ובאבן האזול פ"ב מנו"מ מסתפק כשהדליק ברה"ר אם מיקרי בשל חבירו, כיון שאין לו רשות להדליק שם, ונשאר בצ"ע, ועיי' שו"ת תשב"ץ חוט המשולש ח"א סימן א.

¹⁸ כתב הש"ך שמלשון השו"ע משמע שבדבר שאין דרך להטמין, אף על פי שידוע ודאי שהיה שם פטור, והעלה דהיינו דוקא במדליק בפשיעה, אבל במדליק בידים חייב על הכל. ועיי"ש בסימן שפו סק"ב, ואפשר דמדליק במזיד היינו מדליק בידים, וכן משמע ברמב"ן וברשב"א. אבל מלשון התוס' לא משמע כן, שכתבו בטעם שפטור באין דרכו משום דלא הו"ל לאסוקי אדעתיה שיניח ארנקי בגדיש, ואי שלא בכונה מה שייך הו"ל לאסוקי אדעתא, וכי חשב כן מתחלה, וצ"ע. פתחי חושן חלקו פרק ט הערה נז

¹⁹ בשו"ע כתב שבבית חייב על כל דבר, שדרך בני אדם להניח בבית כל כליהם וכל הפציהם, אבל בערוה"ש כתב שבהמות וסוסים ועגלות אין דרך להניח בבית, וכן תיבה מליאה הפצים אינו חייב אלא כפי שדרך להניח בתיבה כזו.

²⁰ ובדין חיוב בד' דברים באבנו סכינו ומשאו, משמע בני" שחייב כחציו ממש, ואילו לפירוש הרא"ה דהוי אש דממונו פטור מד' דברים, ובאור שמה פי"ד מה' נז"מ מדייק גם מלשון הרמב"ם שפטור מד' דברים, ועיי' גידולי שמואל.

²¹ שו"ע שם תיח יז, והיינו בלא כלו חציו, כמו שיתבאר להלן, ועיי' סמ"ע שם ס"ק כג לענין בשת דאף על גב דיתבאר בסימן תכ"א [סעיף א'] דאין חייב על הבושת עד שיכוין לבייש, ה"נ כיון דעברה הדליקה ברוח מצויה הו"ל כאילו ידע וכיון לכך. וצריכין לומר דחילקו הרמב"ם והמחבר בין זה לנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק, שכתב הרמב"ם בפ"א החובל [הי"ב] והמחבר לקמן בסימן תכ"א סעיף י"א דאינו משלם בבושת משום דלא כיון, דשאני התם דנפילתו מהגג וזיק מחשב לאונס טפי אף שהיה ברוח מצויה, מהדליק אש ויצא והזיק לאדם. אבל רש"י [ב"ק כ"ג ע"א ד"ה לחייבו וונין] כתבו בפרק כיצד הרגל [שם י' ע"ב מדפי הרי"ף] בהדיא גם בזה דפטור מבושת, והביאו ראיה מההיא דנפל מהגג [שם כ"ז ע"א]. והרא"ש [שם ס' ח'] והטור [שם] סתמו וכתבו כדין זה דחייב בד' דברים, וד' דברים הוין מנוק קאמרי, דנוק חייב בפשיעה לכו"ע אף אם לא היה בו משום חציו אלא משום ממונא, ע"ש ודו"ק

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

המית אדם חייב מיתה²². ויש להסתפק אם חייב גם בשוגג ובאונס²³ כדין אדם המזיק²⁴.

אולם כל זה²⁵ שהיה האש ראוי להגיע שם למקום שהזיק בשעה שהדליק, אבל אם לא היה ראוי להגיע שם, כגון שהיה גדר ביניהם ונפל שלא מחמת האש, אפילו אם היה אפשר לו לגדרה, כבר כלו חציו, כמו שהתבאר, ויש לו דין ממונו שהזיק אדם, שאינו חייב אלא בנזק בלבד, ופטור מארבע דברים.

ג. על החררה משלם כו' חייב בעל כלב וליחייב נמי בעל גחלת בשימר גחלתו ... כלב התם בשחתר ... סתם דלתות חתורות הן אצל כלב

מה שהתבאר לעיל דף יח. ודף כא: שכלב שנכנס לחצר הבירו ונטל משם חררה (עוגה או חלה) ועליה גחלת, והלך לגדיש ואכל החררה וע"י הגחלת נדלק הגדיש, על החררה חייב בעל הכלב מדין שן²⁶, כמו שיבואר להלן, ועל

²² סמ"ע שם ס"ק כב (ויש לעיין לדעת הרמב"ם שגם באש דחציו פטור על הטמון, אם חייב מיתה באדם טמון), ועי' מנ"ח מצוה נג.

²³ עיין פתחי חושן חלק ו פרק ט הערה ב שכתב ולא מצאתי בהדיא באש שיש בו משום חציו אם חייב גם בשוגג ובאונס, שלא מצינו שריבתה תורה שוגג ואונס אלא באדם המזיק ממש, אבל לא בשאר אבות, ומ"מ מדמחייב בד' דברים משמע שדינו באדם ממש, וכבר דנו האחרונים למה חילקו באבות בין אדם לאש, ולפי"ז חייב גם באונס ושוגג, ובנ"י בסוגיא דאשו משום חציו כתב להסביר שהעלה הכתוב כאילו היו חציו מכוונים ע"ג הקשת והקשת בידו ולא נתכוין לזורקם, אלא שפשע והלכו מכחו מאליהן שלא בכונה, ומדכתב שפשע לכאורה משמע שבאונס ושוגג פטור, אלא שדוחק הוא (שוב ראיתי שכ"כ מהר"ץ חיות שם), וראיתי בשם אחד מהראשונים שכתב שאשו משום חציו אמרו ולא חציו ממש, ואפשר שגם הנ"י סובר כן, ובתרומת הכרי סימן שצב כתב שאש באונס פטור, ואפי' נודע לו אח"כ והיה יכול לגדרה, וצ"ע, ועי' חלקת יואב חו"מ סי' ז.

²⁴ ועפ"י צריך לומר דרוח שאינה מצויה חשיב בגדר אונס נמור, דאל"ה הרי אדם חייב באונס סתם, ולדעת המחייבים בנפל מן הגג ברוח שאינה מצויה כבר כתבתי בפרק א שיש צד פשיעה או שיש לחלק בין רוח לרוח, עיין שם.

ושמעתי להסביר דהא דאשו משום חציו היינו דוקא בפשיעה, שע"י הפשיעה נעשה חציו דאדם, אבל באש באונס, לא נעשו חציו כלל, ועי' אולם המשפט, וראיתי בספר מאורי אש פרק ג שהקשה ג"כ לדעת התוס' שבאש חייב מיתה ובד' דברים משום דהוי ככהו ממש, א"כ מ"ט פטור ברוח שאינה מצויה, ואין לומר דדוקא בהזיק בגופו ממש אמרינן אדם מועד משום שהיה עליו להתגבר על רוח שאינה מצויה, שמדברי הראשונים משמע שהחויב הוא משום שהיה לו להזהר שלא לעלות (עי' פרק א), והסביר שאף לר' יוחנן חויב אש הוא משום חסרון שמירה, דומיא דשורו, אלא דשאני אש שאינו בר הזיק רק בכח אחר מעורב, ולכן אם אינו יכול להזיק כי אם ע"י רוח שאינה מצויה אין כאן חסרון שמירה, ומיישב בזה מה שנתקשו האחרונים אמאי חשיב התנא אש ואדם המזיק בב' אבות, ועי' פרק ו הערה ה מדברי האחרונים כדין חויב כרגל מדין אש.

בפתחי חושן שם הערה ב

²⁵ שו"ע נו"כ שם

²⁶ שו"ע נו"כ שצב א.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

שריפת הגדיש, אם הניח הכלב את החררה עם הגחלת על הגדיש, ונתפשטה האש לשאר הגדיש, משלם על מקום הנחת הגחלת נזק שלם כדין רגל²⁷, ועל שאר הגדיש חצי נזק כדין צרורות²⁸.

וכל זה²⁹, שחייב בעל הכלב ואין בעל הגחלת חייב, כששמר בעל הגחלת על גחלתו שמירה מעולה, והכלב חתר³⁰ ונכנס ולקח החררה עם הגחלת.

אבל כשלא שימר גחלתו הרי גם הוא חייב עליו מדין אשו³¹. ולכן יש אומרים³² שבעל הכלב משלם על מקום הגחלת. ועל שאר הגדיש חייב בעל

²⁷ שו"ע שם, ודוקא בגחלת שע"ג חררה, דאורחיה הוא ליטול חררה עם גחלת שעליה, וכשהניח הכלב את הגחלת הרי זה כהזיק בגופו כדרכו. וכתב בערוה"ש דאע"פ שהגחלת מונחת על החררה, הרי קיי"ל כל המחובר לגופו כגופו, וה"ו כהניח הגחלת עצמו, אבל כשנטל הכלב חפץ אחר שאין דרכו ליטול ועליו גחלת והניחו על הגדיש, שוב אין כאן דין רגל, וממילא גם לא דין צרורות, ובעל הכלב פטור מכלום, לדעת הפוסקים שאין דין אש בבהמה. ונראה עוד שאם הזיק הכלב בגחלת ברה"ר, הו"ל רגל ברה"ר ופטור בעל הכלב, א"כ הוא בדרך משונה שמדין קרן חייב אף ברה"ר

²⁸ משום דקיי"ל כר"י דאשו משום חציו, הרי שאש המתפשט מכחו של המדליק בא, ה"נ האש המתפשט מכח הנחת הכלב, ה"ו חציו ככחו של הכלב, וממילא הו"ל כצרורות (ולפי"ז באופן דכלו חיציו נבי אדם, ה"ה בכלב דלא מיקרי צרורות, וצ"ע). אבל לר"ל שאין באש משום חציו, ממילא אין באש כלבו משום צרורות. ומבואר בראשונים שאם הניחו בדרך משונה הו"ל כצרורות משונה.

²⁹ שו"ע ונו"כ שצב א

³⁰ אפ"ה חייב בעל הכלב על החררה, ולא מיקרי שנוי, משום דסתם דלתות חתורות הן לגבי כלב, והיינו שדרכן לחתור, וגם אין זה אונס לגבי בעל הכלב, שצריך הוא לשמור כלבו שלא יזיק. ונראה דלאו דוקא כלב דה"ה בכל בהמה חייב בעל הבהמה כשחתרה.

³¹ וכתבו התוס' דאע"ג דקיי"ל גבי מסר לחש"ו גחלת פטור משום דמעמיא ואולי, וה"נ לא גרע ממסר לחש"ו, הכא איירי שיש הרבה גחלות על החררה, ובש"מ בשם ה"ר ישע"י כתב דחררה מסייעת בביעור האש, ובשם הראב"ד כתב דדוקא בצוותא דחש"ו אמרינן דגחלת מעמיא, אבל גחלת לבד יש בה כדי להזיק.

³² שו"ע ונו"כ שם והוא כדעת הרמב"ם והרמ"ה, וכתבו הפוסקים בטעמם, דאע"פ שגם הכלב שותף בנוק, מ"מ פשיעתו של בעל הגחלת שלא שמר אשו שהוא דבר המזיק, גדולה יותר מפשיעת בעל הכלב שאינו מזיק כ"כ. וע"י תהלה לדוד.

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

הגחלת לבדו³³. ויש אומרים³⁴ שבעל הגחלת הוא שותף לנזק. ובאופן שבעל הכלב חייב נזק שלם אילו שמר זה גחלתו, עתה משלם כל אחד החצי, ובמקום שבעל הכלב משלם חצי נזק, משלם עתה רביע הנזק ובעל הגחלת משלם ג' חלקים.

ד. דאנלה בגדיש ... וביער בשדה אחר ולינא ... דאנלה

בגדיש דבעל חררה

מה שהתבאר שנכנס לחצר חבירו ונטל משם חררה (עוגה או חלה) ועליה גחלת, והלך לגדיש ואכל החררה, על החררה חייב בעל הכלב מדין שן³⁵, היינו שאם אכלה בגדיש של בעל החררה, הרי זה שן בחצר הניזק וחייב, ואם בגדיש של אחר, אף על פי שנמלה מחצר הניזק, פטור בעל הכלב מדין שן, אבל חייב מה שנהנית³⁶.

דף כג:

ה. פי פרה כחצר הניזק דמי

³³ יש לעיין בסימן שצ סעיף י בדין דליל שנקשר ברגלי תרנגול, שאם יש לדליל בעלים ולא שמרו, פסק שם הרמ"א שאם הזיקה בדרך הילוכה משלמים כל אחד החצי, ולכאורה דמיא לגחלת, שהרי גם בדליל המזיק בדרך הילוכו חייב בעל החוט מדין אש, ומשום שלא שמר אש, ולא הביא המחבר דעת הרמב"ם שלכאורה יש לחייב בעל החוט על כל הנזק, וביותר תמוה שבסימן תיא סעיף דבדין נתגלגל ברגלי בהמה סתם המחבר שבעל התקלה ובעל הבהמה שותפים בנזק, והוא שלא כדעת הרמב"ם. וכתב הסמ"ע דדמי לדין דליל ולדין כלב שנמל חררה, והרי כאן בסימן שצב הביא דעת הרמב"ם והרמ"ה. וצריך לומר דשאני כלב וגחלת, שעיקר חיובו של בעל הכלב הוא משום דאש משום חציו, ובכה"ג יש לומר שחציו של בעל הגחלת עדיפי מחציו דבעל הכלב. ולכן סובר גם הרמ"ה שבעל הגחלת חייב בכל, משא"כ בדליל ובור המתגלגל שחייב האש שם של בעל התרנגול לאו משום חציו, אלא משום כחו של בעל הבהמה, ובוה כחו שוה עכ"פ לחציו של בעל התקלה. ולכאורה נראה שלדעת הרמב"ם והרמ"ה בשלא שימר גחלתו חייב בעל הגחלת על כל הגדיש (פרט למקום הנחה) בין בהניחה ובין באדי אדווייה, מדסתמו בזה, אבל לפי האמור נראה בדעת השו"ע דדוקא בהנחה וחייב שאר הגדיש הוא משום חציו שייך לומר כן, אבל בזרקה דלאו משום חציו הוא אלא משום כחו, אפשר שהרמ"ה מודה בזה דשניהם שותפים בנזק. וכדמוכח בהך דליל שמדברי המור נראה שגם הרמ"ה מודה ששניהם שותפים. פתחי חושן שם הערה מה

³⁴ רמ"א שם, וכן נראה דעת רוב הפוסקים, דכיון שאילו עשה לבדו אינו חייב אלא ח"נ, עתה שיש לו שותף משלם רביע, והשאר משלם בעל הגחלת.

³⁵ שו"ע ונו"כ שצב א

³⁶ והמאירי כתב שה"ה אם הגדיש בקרקע של חבירו ואכלה בתוך הגדיש, דינו כחצר הניזק דמיא לאכלה מגב חברתה, עיין שם.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

אין חייב³⁷ השן לשלם נזק שלם אלא אם כן אוכלת ברשות הניזק, אבל אם לקחה הבהמה פירות בחצר הניזק והוציאתם לרה"ר או בחצר של אחר, ואכלה שם, ה"ז כשן ברה"ר, שהולכים אחר מקום האכילה, ופטור מנזק שלם, ומשלם מה שנהנית.

לקחה מרה"ר והכניסה לרשות הניזק ואכלתם שם, יש אומרים³⁸ שדינו כשן ברשות הניזק, משום דפי פרה כחצר הניזק דמי, ויש אומרים³⁹ שפטור מדין שן.

עמדה⁴⁰ ברשות הניזק והושיט מי שאינו בר תשלומין⁴¹ כגון חרש שוטה וקטן או עכו"ם לתוך פיה ואכלתם שם, אף על פי שלא היתה יכולה מעצמה ליטלם, חייב⁴² בעל הפרה כדין שן.

³⁷ שו"ע ונו"כ שצא ז

³⁸ שו"ע שם הוא דעת הטור בשם הרמ"ה, ולדעת הב"ח והפרישה כן גם דעת הר"י והרא"ש

³⁹ דעת הב"ח והפרישה בדברי הרמב"ם (ונראה שגם הב"י סובר כן מדכתב דעת הרמ"ה בשם יש מחייבים). ולדעת הי"ש ובאה"ג והגר"א כן גם דעת התוס' והרא"ש, ומדבריהם נראה דפטור מדין שן ודינו כשן ברה"ר, אבל בערוה"ש כתב בדעת הרמב"ם שסובר בזה שהוא ספיקא דינא, ונראה שסובר שדומה לעמדה ברשות הניזק ותלישה ברה"ר ואכלה ברשות הניזק וכבר התבאר לעיל דף כ. שתמה הסמ"ע שבסעיף ז סתם ופסק דבתר מקום אכילה אזלינן כמ"ש לעיל, ותירץ דשאני התם שהבהמה עומדת ומוציאה ראשה לרשות אחרת ונטלת משם, דחשיב שנוי, והקשה הט"ז דא"כ מאי ספק הוא, אם משונה הוא הו"ל תולדה דקרן ומשלם ח"ג, ולמה כתב שאם תפס נזק שלם אין מוציאין מידו. ואין לומר דזה גופיה מספקא ליה או הוי שנוי או לא, דא"כ גם מחצר הניזק לחצר הניזק אחרת ג"כ הו"ל לספוקי, וע"כ פירש הט"ז דיש לחלק בין הך דסעיף ז שנוטלת המאכל בפיה משא"כ הכא שהמאכל מתגלגל בארץ. והגר"א מפרש בדעת הרמב"ם דס"ל כמ"ש התוס' דבעינן לקיחה ואכילה בחצר הניזק, אלא דמיבעיא ליה כיון דקיי"ל פי פרה כחצר הניזק, מי אמרינן דהיינו דוקא כשכולה עומדת בחצר הניזק, אבל כשעומדת בחוץ ומוציאה ראשה לפניו, אמרינן פיה בתר גופה גריר, והוי כאילו עומדת בחוץ ופטור, או לא, שלדעת הרמ"ה אי אפשר לפרש כן, והיינו עפ"י דבריו לעיל שלדעת הרמ"ה רק בתר אכילה אזלינן, וא"כ אף אם לקחה בפיה מרה"ר, כיון שאכלה ברשות הניזק חייב, עיין שם, ולפי"ז עדיין אינו מיושב מ"ש המחבר דעת הרמ"ה בסעיף ז ודעת הרמב"ם בסעיף יב בסתם.

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם

⁴¹ בפ' כיצד הרגל (דף כג ע"א) קאמר תפשוט דפי פרה כחצר הניזק, דאי כחצר המזיק אמאי חייב כשאכלה ברשות הניזק, לימא ליה מאי בעי רפתך בפומא דכלבאי, וכתבו התוס' דס"ד דאם לקחה הבהמה פירות בחצר הניזק ואכלה ברה"ר או בחצר המזיק חייב, דמחייבין בלקיחה לחודא, וכן הסברא נוטה דכיון דפשע בלקיחה, מה לנו באכילה, ומיבעיא ליה בהא דפי פרה כגון שהושיט מי שאינו בר תשלומין כגון חש"ו או עכו"ם לפי הפרה באופן שאילו לא הושיט לא היתה הבהמה יכולה ליקח, שאם פי פרה העומדת בחצר הניזק כחצר הניזק דמי, חייב בעל הפרה על האכילה לחוד, אבל אי כחצר המזיק דמי, כיון שלא פשעה בלקיחה פטור, ופשיט מהא דכלב שנמל חררה ואוקמה דאכלה בגדיש דבעל חררה, הא לאו הכי היה פטור, אף על פי שהכלב נמלו מחצר הניזק, ש"מ שאינו חייב משום לקיחה לחוד אלא בעי גם אכילה בחצר הניזק, א"כ משמע דפי פרה כחצר הניזק דמי, ולכן גם כשנתן אחר לתוך פיה חייב, וכעין זה פירש הרא"ש, אלא שהוסיף דה"ה אם המושיט הוא בר תשלומין אלא שאין לו לשלם ג"כ בכלל האיבעיא, ומשמע שאם המושיט הוא בר תשלומין, פשיטא שיש לחייבו.

⁴² וכבר נתבאר שכן דעת התוס' והרא"ש והרמ"ה, ואפשר שגם הרמב"ם סובר כן.

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ו. שיסה בו את הכלב שיסה בו את הנחש ... משסה פטור

וחייב בעל כלב

המשסה כלבו⁴³ של חבירו באחר ונשכו, המשסה פטור מדיני אדם וחייב מדיני שמים⁴⁴, שאינו אלא גרמא, ואפילו הכנים יד חבירו בפי הכלב, מכיון שאינו ברור שינשכנו⁴⁵. ובעל הכלב חייב מדין קרן⁴⁶.

ואם נשך הכלב את המשסה עצמו פטור בעל הכלב⁴⁷.

ז. השיך בו את הנחש ... וחכמים פוטרים ... ארס נחש

מעצמו מקיא לפיכך נחש בסקילה ומניש פטור

המשסה כלב בחבירו⁴⁸ והרגו אין הכלב נסקל, וכן אם גירה בו בהמה או חיה והרגוהו, אבל אם שסה בו נחש ואפילו השיכו בו והרגו הנחש נסקל, שארס הנחש שהמית מעצמו הוא מקיאו⁴⁹, לפיכך זה האדם שהשיך בו הנחש, פטור⁵⁰ ממיתת בית דין.

⁴³ שו"ע ונו"כ שצה א.

⁴⁴ ונראה שאם שילם בעל הכלב, חייב המשסה לשלם לו מדיני שמים. ועי' רמב"ם פ' טו מה' איסורי ביאה ובשו"ע אהע"ז סימן ה' בדין מסרס ע"י שסוי כלב שחייב מכת מרדות, וכתב המ"מ שלמד כן מהא דשיסה בו את הכלב שחייב מדיני שמים, ועי' שד"ח קונטרס באר בשדי במכתבו של הגר"א מטעלו מ"ש בזה.

⁴⁵ כן כתבו התוס' (דרף כג ע"ב) וכתב בערוה"ש דלא דמי למעמיד בהמה שהמעמיד חייב, דשאני שן ורגל שכן דרך הבהמות, והוה ברי הויקא.

⁴⁶ שנשיכת כלב הוי תולדה דקרן ומשלם חצי נזק (ונחלקו הרמב"ם והראב"ד במשסה מועד אם משלם נזק שלם, ועי' אור שמח ואבן האזל שם), ואף על פי שלא נשך אלא ע"י שסוי, כיון שיוודע שכלבו נושך ע"י שסוי היה לו לשמרו.

⁴⁷ דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור, וה"נ זה ששיסה את הכלב משנה הוא, וצריך לומר ששסוי כלב הוא שנוי גדול, ועוד אפשר דשאני הכא שהוא תוצאה ישירה מן השסוי. שהרי כתב היש"ש שלא אמרו כל המשנה וכו' אם השנוי השני יותר גדול מהשנוי הראשון ועי' חו"א ב"ק סימן ח.

⁴⁸ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י' הלכה ח'

⁴⁹ עיין אבן האזל שם שכתב ולכאורה היה אפשר לומר דכיון דמעצמו מקיא את הארס לא דמי לשאר מזיקין שהן נושכין או נוגחין דזה אפשר ע"י שיסוי, אבל הקאת הארס ע"כ הוא דוקא ברצוננו, וכמו גדר אין קישוי אלא לדעת, דממעם זה חייב מיתה גם באונס, ודחה שם ולמסקנא כתב ונראה דהרמב"ם סובר דנחש כיון דמטבעו הוא מזיק ואין לו תרבות לא מיפטר במה שהרג ע"י שיסוי דאמרינן דהמשסה לא גרם כלל לנשיכתו ורק שהראה לו את הניזוק דמה שלא הויק בלא שיסוי אינו אלא שלא שם לבו לזה והוי רק בגדר שהזכירו אותו אבל אינו משום שיסוי של המשסה כיון דמטבעו הוא מזיק, ומה שהכריח להרמב"ם לומר כן הוא משום דסובר דהשיך הוא נמי גדר משסה דכיון שהכנים יד האדם בתוך פי הנחש לא גרע משיסוי וע"כ דנחש לא מיפטר משום מה ששיסוהו.

⁵⁰ ופירש"י בסנהדרין דף עח ע"א שכשהשיכו זה עדיין אין בו כדי להמית, ואף על פי שיוודע שסופו להמית, מיהו לאו מכחו מת ואינו אלא גרמא, והתוס' בפ' הכונס' (דרף נו ע"א) הקשו שיתחייב המשיך משום אש, דודאי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ח. הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית ומת השור בסקילה ובעלים פטורים מן הכופר

אין הבעלים משלמין⁵¹ את הכופר עד שתמית בהמתן חוץ מרשותן, אבל אם המית ברשות המזיק אף על פי שהוא בסקילה, הבעלים פטורין מן הכופר.

כיצד, הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשותו, ונגחו שורו של בעל הבית ומת, השור בסקילה, והבעלים פטורין מן הכופר, שהרי אין לו רשות להכנס לרשותו של זה שלא מדעתו.

ט. הנהו עיזי דבי תרבו דהוּו מפסדי ליה לרב יוסף ... זיל אימא להו למרייהו דליצנעינהו .. דאי אזילנא אמרי ליי לגדור

כשם⁵² שאסור לאדם להזיק ממון וגוף חברו, כך צריך לשמור ממונו⁵³ שלא יזיק. ואינו יכול לומר לו⁵⁴: גדור שדך כדי שלא תכנס בו⁵⁵. ויש אומרים⁵⁶ שבשדות שאין בכה הרועה למנוע מהן שלא יכנסו לשדות אחרים מוטל על בעל השדה לגדור שדהו⁵⁷.

ישיבו הנחש, ותירצו שאין הארס עדיין בעולם, ובשו"ע לא הביא הך דנחש משום שהגמ' איירי לענין מיתה ובמיתה לא איירי.

⁵¹ רמב"ם שם פרק יא

⁵² מלשון הטור ריש סימן שפט

⁵³ שמחוייב לחיוב תשלומין בנזקי ממונו יש גם איסור כשאינו משמר ממונו שלא יזיק

⁵⁴ שו"ע ונו"כ חו"מ שצו א

⁵⁵ בטור שם, מי שבהמתו רגילה ליכנס לשדה חברו ומזיקתו, כתב ר"י שיכול בעל השדה להתרות בבעל הבהמה וצריך לשומרה

⁵⁶ ר"ח כתב שיכול בעל הבהמה לומר לבעל השדה גדור שדך, ואם [לא] גדרה והזיקתו פטור, בד"א בשדה לפי שמתפשטין לרעות ואין הרועה יכול לשמור כולם שלא יכנסו בשדות, אבל בעיר אם נכנסה לחצר הניזק והזיקה חייב, שאין אדם יכול לנעול ביתו, ועל הרועה מוטל לשמור הבהמה וכו', וסיים הטור שכן דעת הרא"ש, ולשיטה זו שן שחייבה תורה בשדה אחר היינו כשחתרה או בעיר.

⁵⁷ ופסקו רוב הפוסקים כדעת הר"י ולא כדעת הר"ח, וכן פסק בשו"ע ורמ"א, והיש"ש הוסיף להקשות לשיטת הר"ח דא"כ למה פסלו סתם רועים כגולנים ופסולי עדות, וגם במ"ש הטור שדעת הרא"ש כהר"ח מפסק הב"י מנין לו, אבל השי"ך הכריע כדעת הטור בשם הרא"ש דהלכה כהר"ח, ושכן דעת בה"ג וראב"ן, ועי' דברי משפ"ט ואור שמח.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

**י. מכריז רב יוסף ואיתימא רבה ... הני עיזי דשוקא
דמפסדי מתרינן במרייהו תרי ותלתא זמנין אי ציית ציית
ואי לא אמריז ליה תיב אמסחתא וקבל זוזך**

הקצבים שיש⁵⁸ להם בהמות לשחוט ביום השוק, אם מזיקות אפילו ברשות הרבים⁵⁹ מתריזן בבעלים שלשה פעמים בפני עדים⁶⁰ שישמרו⁶¹, ואם לא שמרום אפילו הזיקו רק פעם אחת, רשאי הניזק לשוחטם שחיטה כשרה, ואומרים לבעלים בואו ומכרו הבשר שלכם, אעפ"י שעדיין לא הגיע יום השוק.

ואף אם ישיב בעל הבהמה אם יהיה למי היזק מבהמתי אשלמנה, אין משגיחין בו⁶², אולם אין מועיל סתם התראה שמתרה בבעל הבהמה אם אינו בפני עדים⁶³.

וכל זה אינו אלא בבהמות או עופות הקצבים שבלאו הכי נמי עומדות לשחיטה ביום השוק⁶⁴. אך אם עומדות לחלב או ביצים אינו רשאי לשוחטם ואם עשה כן חייב בתשלומין⁶⁵.

אסור לפזר סם המות בתוך שדהו שבהמות הנכנסות לשם להזיק ימותו⁶⁶.

יא. איזהו תם ואיזו מועד מועד כל שהעידו בו שלשה ימים

העושה⁶⁷ מעשה שדרכו לעשותו תמיד כמנהג ברייתו, הוא הנקרא מועד. והמשנה ועשה מעשה שאין דרך כל מינו לעשותו כן תמיד, כגון שנגח או נשך, הוא נקרא תם. וזה המשנה, אם הרגיל בשינויו פעמים רבות, נעשה מועד לאותו דבר שהרגיל בו, שנאמר (שמות כא פסוק לו) או נודע פי שור נגח הוא מתמול שלשם.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

⁵⁹ אף דשם רשות המזיק והניזק שוה וה"ל להניזק לשמור ענינו משור המזיק. סמ"ע ג

⁶⁰ פ"ת שם א בשם החו"י קסה

⁶¹ לא קאמר שצריכין שיוזקו ג' פעמים, אלא אף שלא הזיקו אלא פעם אחת ואחר ההיזק התרו בבעלים ג' פעמים, הרשות ביד הניזק לשחטם אם לא שמרו. סמ"ע ד

⁶² דאין אדם רוצה להיות ניזק ולהטפל נפשו בתשלומין, וגם ניהא לאדם בשלו. סמ"ע שם

⁶³ פ"ת שם

⁶⁴ סמ"ע שם

⁶⁵ פ"ת שם

⁶⁶ בשו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קמ משום שאפשר לשמור שדהו בענין אחר, ולא אמרינן בזה עביד איניש דינא לנפשיה, עיין שם.

⁶⁷ שו"ע ונו"כ שפט ה

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

איזה הוא⁶⁸ מועד כל שהעידו בו שלשה ימים, אבל אם נגח ביום אחד או נשך או רביץ או בעט או נגף אפילו מאה פעמים אין זה מועד.

יב. ותם כל שיהו התינוקות ממשמשיין בו ואינו נוגח

בהמה שהועדה⁶⁹ וחזרה בה מדבר שהועדה לו חזרה לתמותה, כיצד, שור שהועד ליגח וחזר שלא ליגח אף על פי שהוא נוגף הרי זה תם לנגיחה, ומאימתי היא חזרתו עד שיהיו התינוקות ממשמשיין בו ואינו נוגח⁷⁰, וכן בשאר הדברים שהועד להן עד שימשמשו בו ולא יהיה עושה אותן.

⁶⁸ רמב"ם שם פרק ו הלכה א

⁶⁹ רמב"ם שם הלכה ז

⁷⁰ סובר רבינו דלא כשיטת התוס' דבחזרה בשלשה ימים גם ר' מאיר מודה ולא חידש עד שיהיו התינוקות ממשמשיין אלא לאפוקי שלשה פעמים, ובאמת סברת התוס' קשה חדא דמניין להם זאת כיון דמודו התוס' דבשלשה פעמים סובר ר"מ דלא מהני חזרה א"כ מנא להו דבג' ימים מהני דילמא כמו דעדיף תינוקות ממשמשיין מג' פעמים ה"נ עדיף מג' ימים. אבן האזל שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>